

REMISSVAR

Datum
2012-09-18
Ert datum
2012-06-12

Diariernr
2012-3345
Er referens
S2012/3890/FS

Avdelningen för risk- och sårbarhetsreducerande arbete
Michael Lindstedt
010-240 52 42
michael.lindstedt@msb.se

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Gör det enklare, SOU 2012:33, utredningen om översyn av de statliga verksamheterna inom vård- och omsorgssystemet (S2012/3890/FS) samt Ds 2012:21 Ny myndighet för infrastrukturfrågor för vård och apotek (S2012/4270/FS)

Remissen från Socialdepartementet omfattar även Ds 2012:20 Inspektionen för vård och omsorg – en ny effektiv tillsynsmyndighet för hälso- och sjukvård och socialtjänst, S2012/4269/VS, med svar senast den 21 augusti 2012. MSB svarade 2012-08-14 (Dnr. 2012-3345).

MSB anser att utredningen är för grund:

- Avseende förslagets konsekvenser för krisberedskapen både för berörda myndigheter som för vård- och omsorgssektorn i sin helhet
- Avseende behovet av god informationssäkerhet i de nationella tjänster som används inom hälso- och sjukvården

MSB förutsätter att synnerligen stor uppmärksamhet ägnas åt dessa frågor i det fortsatta arbetet.

SOU 2012:33 Gör det enklare!

MSB anser att:

- De uppgifter av påtaglig betydelse för krisberedskapen som idag främst ligger på Socialstyrelsen och Smittskyddsinstitutet bör bli föremål för en särskild analys.

MSB Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress
651 81 Karlstad

Besöksadress:
Stockholm: Fleminggatan 14
Karlstad: Norra Klaragatan 18
Sandö: Sandövägen 7
Revinge: Revingeby

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org nr.
202100-5984

- Utredningen inte tillräckligt tydligt analyserat de föreslagna myndigheters eventuella hemvist i samverkansområdena.
- Utredningen närmare behöver belysa kunskapscentranas och säkerhetslaboratoriets framtida roll och lokalisering.

Ds 2012:21 Ny myndighet för infrastrukturfrågor för vård och apotek

MSB anser att:

- Skrivelsen inte i tillräcklig omfattning beaktat behoven av en nationell samordning av olika offentliga initiativ inom it-området.
- Mer omfattande analyser är nödvändiga för att få ett relevant beslutsunderlag eftersom det kommer att påverka behoven av dimensionering, investeringar och kompetens hos den nya myndigheten.
- Varken underlaget i skrivelsen eller en omvärldsanalys entydigt leder fram till slutsatsen att Apotekens Service AB med fördel skulle utgöra en lämplig grund för en ny infrastrukturmyndighet.
- En mer omfattande utredning behöver göras innan beslut om att etablera en infrastrukturmyndighet tas. En sådan analys bör ta sin utgångspunkt i frågan om hur vård och omsorg ska få en långsiktigt säker informationsförsörjning.
- Myndigheten inte kan åläggas att använda outsourcing alternativt molntjänster utan att val av driftlösningar måste styras utifrån de säkerhetskrav som framkommer i riskanalyser och informationsklassning.

SOU 2012:33 Gör det enklare!

Berörda myndigheter

Två av de berörda myndigheterna, Socialstyrelsen och Smittskyddsinstitutet, omfattas av förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap. Dessa myndigheter har i enlighet med förordningen ett särskilt ansvar för att planera och vidta förberedelser för att skapa förmåga att hantera en kris och för att förebygga sårbarheter och motstå hot och risker.

Utredningens summariska beskrivningar av berörda myndigheters, ur krisberedskapsperspektiv, tidskritiska uppgifter ger inte tillräcklig vägledning och förslagen till instruktioner är inte av sådan detaljeringsgrad att det går att bedöma om sådana uppgifter verkligen fått en ny hemvist. Därmed blir det svårt att bedöma vilka av de nya myndigheterna som bör omfattas av krav på att ha tjänsteman i beredskap och förmåga till omedelbar ledning samt ingå i ett eller flera samverkansområden.

Infrastrukturmyndigheten, som föreslås ha ansvar för de grundläggande förutsättningarna för kommunikation mellan myndigheter, allmänheten och vård- och omsorgsgivare såväl i normalläge som vid kriser, bör vid ett eventuellt bildande ges ett tydligt ansvar att delta i krisberedskapsarbetet. Lämpligen genom att omfattas av krisberedskapsförordningen.

Samverkansområden

Socialstyrelsen ingår i två av de i beredskapsförordningen utpekade samverkansområden, samverkansområdena för Farliga ämnen samt Skydd, undsättning och vård. Smittskyddsinstitutet ingår på samma sätt i samverkansområdet Farliga ämnen. De myndigheter som ingår i samverkansområdena har enligt §§ 11 och 18 ett särskilt ansvar för krisberedskapen samt inför och vid höjd beredskap. Särskilt viktigt är att de nya myndigheterna på lämpligt sätt kan ersätta Socialstyrelsen och Smittskyddsinstitutet i de samverkansområden de nu ingår i.

Socialstyrelsens kunskapscentra och Smittskyddsinstitutets säkerhetslaboratorium

Socialstyrelsen ansvarar för kunskapscentrerna och de finansieras via myndighetens ordinarie anslag (tidigare finansierades de via anslag 2:4 Krisberedskap). MSB anser att de har en viktig roll i krisberedskapen och bör därför behandlas mer utförligt i beskrivningen av Kunskapsmyndighetens uppgifter. I utredningen framgår det inte tydligt inom vilken myndighet kunskapscentren ska bedrivas bara att myndigheten får finansiera sådana vid utvalda myndigheter.

Det säkerhetslaboratorium som i dag finns på SMI har varit en avsevärd investering som till stor del finansierats av beredskapsmedel. Inför inrättande av nya myndigheter och deras exakta lokalisering bör man se till att laboratoriet kan finnas kvar eftersom det skulle vara förknippat med stora kostnader att bygga upp det igen på annan plats.

Ds 2012:21 Ny myndighet för infrastrukturfrågor för vård och apotek

Skrivelsens förslag kan ses i två steg varav det ena rör ombildandet av Apotekens Service AB till en myndighet och det andra en föreslagen utveckling där myndigheten ska utveckla och ansvara för nationella tjänster även inom vårdområdet.

I skrivelsen behandlas visserligen kravet på sekretess för den verksamhet som idag bedrivs av Apotekens Service AB. Klarläggandet av detta krav innebär emellertid inte att informationssäkerhetsfrågan som helhet beaktats. Utgångspunkten bör vara att alla centrala aspekter av informationssäkerhet, såsom tillgänglighet, riktighet, spårbarhet och informationens konfidentialitet (sekretess) behandlas. Att informationssäkerhetsfrågan inte får en tillräcklig genom-

lysning kan leda till allvarliga konsekvenser både avseende patientsäkerhet och förmågan att hantera kriser inom vård och omsorg.

Bättre nationell samordning

Att olika offentliga initiativ inom it-området samordnas är viktigt, vilket också framförs i skrivelsen. En sammanhållande strategi för it-politiken, "It i människans tjänst – en digital agenda för Sverige" (Dnr N2011/342/ITP), har tagits fram under 2011. I strategin framhålls på flera ställen informationssäkerhetens betydelse för att målen för strategin ska uppnås. Detta bör på ett tydligare sätt återspeglas i de pågående arbeten som på ett fundamentalt sätt kommer att påverka samhällets gemensamma infrastruktur.

Viktiga delar i svensk krisberedskap

De sjukvårdshuvudmän, och i förlängningen vårdgivare, som anlitar Apotekens Service AB är viktiga delar i det svenska krisberedskapssystemet. Vård och omsorg måste fungera även under svåra it-störningar i det övriga samhället vilket innebär att nationella tjänster av den typ som Apotekens Service AB idag tillhandahåller också måste kunna upprätthållas med mycket hög grad av tillförlitlighet. Bortfall skulle kunna medföra mycket allvarliga problem för vård och omsorg. Kraven på god informationssäkerhet och förmåga att kunna upprätthålla verksamheten i ett krisläge bedömer MSB vara omfattande för den föreslagna myndigheten.

Förslag på att myndigheten ska utveckla och ansvara för nationella tjänster även inom vårdområdet

I skrivelsen beskrivs ett antal nationella initiativ och pågående verksamheter som syftar till gemensamma lösningar inom it-infrastrukturområdet. Det refereras även till utvecklingen inom Norge och Danmark. Utifrån detta sägs inledningsvis i kapitel 7.1.2. "Den sammantagna bedömningen är således att det finns många fördelar med att låta bolaget utgöra en grund för en ny infrastrukturmyndighet". Ett samordningsbehov av pågående initiativ och aktiviteter är uppenbart. Däremot väcker det föreslagna tillvägagångssättet och lösningen ett antal grundläggande frågor.

För det första bedömer MSB att det underlag som skrivelsen i detta avseende bygger sina förslag på vara otillräckligt och kortsiktigt. I denna fråga, liksom i andra nationella infrastrukturfrågor, krävs ett strategiskt förhållningssätt eftersom de lösningar som levereras ska fungera under lång tid. När infrastrukturella komponenter är av denna storleksordning och betydelse är det strategiska perspektivet av än större vikt. Här skapas organisatoriska och tekniska strukturer som ska motsvara mycket långsiktiga behov och där det måste finnas resurser både för fortsatt utveckling och förvaltning.

För det andra anser MSB att den infrastruktur som föreslås kommer att vara samhällsviktig och av betydelse för samhällets krisberedskap. Det är angeläget att hänsyn tas till att samhällsviktig infrastruktur är robust och har god resili-

ens, det vill säga, har en god förmåga att motstå och återhämta sig efter en störning. MSB anser att dessa perspektiv till stora delar saknas i utredningen. För närvarande finns det även ett antal initiativ som leder till en starkt ökad koncentration av den offentliga informationshanteringen. Förutom de nationella tjänsterna inom hälso- och sjukvård kan Statens Servicecenter och Kammarkollegiets ramavtalsupphandlingar nämnas. Därutöver har E-delegationen initierat en förstudie, Effektiv it-drift, som föreslår en koncentration av statens it-drift. Sammantaget kan detta skapa ett fåtal punkter som, vid driftstörningar eller haverier, skulle få en starkt negativ påverkan på samhället. Innan beslut tas om ytterligare koncentration i form av den föreslagna myndigheten bör en analys ske av denna fråga i ett helhetsperspektiv.

För det tredje bör de organisatoriska konsekvenserna övervägas närmare. Idag levereras merparten av de nationella tjänsterna av Inera AB. De nationella tjänsterna ligger därför huvudsakligen inom ett område styrt av det kommunala självstyret. Att en myndighet under Socialdepartementet föreslås överta dessa tjänster och bli en tjänsteleverantör till sjukvårdshuvudmännen, som även får uppdrag från samma departement, är en rollförskjutning som innebär möjliga komplikationer. Klarläggandet av ansvarförhållanden för beställning och utförande av tjänster i den nationella infrastrukturen är en nödvändig förutsättning för att gå vidare med en eventuell utbyggnad. Behovet av att definiera ansvarförhållanden accentueras även av att relationerna mellan olika aktörer är komplexa, från sjukvårdshuvudmännen med det yttersta ansvaret för verksamheten till underleverantörerna av it-drift. MSB ser det följaktligen som mycket angeläget att utveckla och förtydliga styrningen av informationssäkerheten inom sektorn hälso- och sjukvård.

Förslag på ombildning av Apotekens Service AB till myndighet

Promemorians författningsförslag omfattar endast denna del och MSB ställer sig positivt till att Apotekens Service AB:s verksamhet i befintlig omfattning övergår till att bedrivas i myndighetsform. MSB anser dock att det är mycket angeläget att den nya myndigheten försäkras om att Statens Servicecenter har förmågan att leverera administrativa tjänster utifrån behovet av god informationssäkerhet.

I detta ärende har överdirektören Nils Svartz beslutat. Michael Lindstedt har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschefen Cecilia Nyström och chefsjuristen Key Hedström deltagit.

Nils Svartz

Michael Lindstedt

Kopia till: Fö/SSK